

Europska
komisija

52 koraka prema zelenijem gradu

Okoliš

52 koraka – prema zelenijem gradu

Europska Komisija
Opća uprava za okoliš

Ni Europska komisija ni osobe koje djeluju u njezino ime odgovaraju za uporabu podataka iz ove publikacije.

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2018

© Europska unija, 2018

Ponovna je uporaba dopuštena uz uvjet navođenja izvora. Politiku ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređuje Odluka 2011/833/EU (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.).

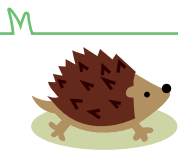
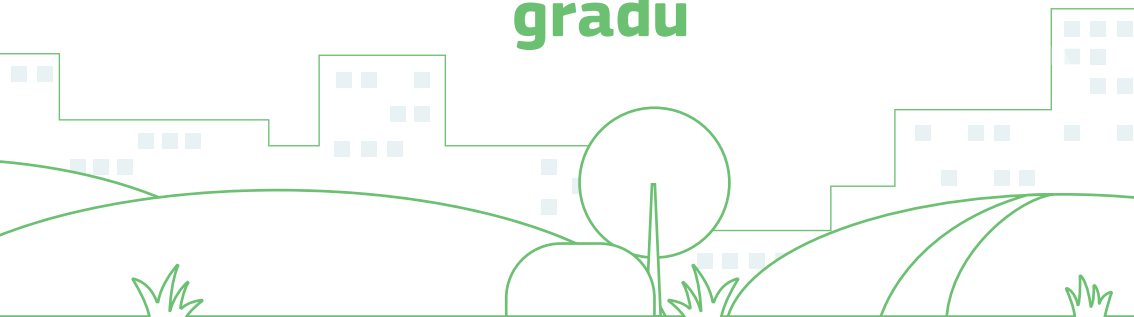
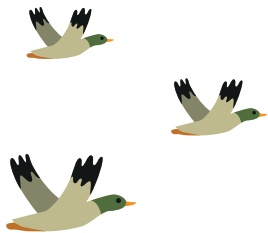
Za svaku uporabu ili reprodukciju fotografija ili druge građe koja nije zaštićena autorskim pravom EU-a dopuštenje se mora zatražiti izravno od vlasnika autorskog prava.

Print	ISBN 978-92-79-80100-6	doi:10.2779/44719	KH-04-18-171-HR-C
PDF	ISBN 978-92-79-80106-8	doi:10.2779/044749	KH-04-18-171-HR-N

Ova je brošura nadahnuta publikacijom «366 savjeta za bioraznolikost», koju je izdao Kraljevski belgijski institut za prirodne znanosti. (<https://bit.ly/1FcEq3t>)

Ilustracija European Service Network

52 koraka prema zelenijem gradu

Predgovor

Kao europski povjerenik za okoliš, posao mi je brinuti se o prirodi Europe. Proteklih sam godina posjetio šume i parkove, farme i luke te sam upoznao tisuće volontera koji se bave zaštitom našeg jedinstvenog prirodnog nasljeđa.

Mnogo me toga iznenadilo. Jedno od najvećih iznenađenja bilo je otkriće koliko mnogo prirode postoji u našim urbanim područjima. U 32 velika grada nalazi se više od 100 lokacija mreže Natura 2000 koje su sklonište za 40% ugroženih tipova staništa, polovici vrsta ptica i jednoj četvrtini rijetkih leptira zaštićenih zakonodavstvom EU-a. Naši su gradski parkovi riznica prirode.

U našim vrtovima, na našim prozorskim okvirima i pjevajući izvan naših prozora, priroda čeka da je otkrijemo, nježujemo i štitimo.

Nadam se da će vam ovi savjeti pomoći da otkrijete to blago. U ovim savjetima svatko može pronaći nešto za sebe, od jedenja lokalnih namirnica kad im je sezona do jednostavnog učenja novih stvari o svijetu oko nas i pomaganja prirodi u recikliranju.

Svatko može pronaći nešto za sebe, i to u svojoj okolini. Dokaz je to da svi možemo učiniti razliku, neovisno o tome gdje živimo.

Nadam se da ih možete uvesti u praksu. Priroda će vam biti zahvalna na tome!”

Karmenu Vella

Povjerenik za okoliš

Što je biološka raznolikost?

Od cvjetajućih livada s leptirima i pčelama do šuma koje čuvaju ptice i šišmiše, svoj planet dijelimo s iznimno raznolikim živim svijetom, što se naziva biološkom raznolikosti. Ona oblikuje finu mrežu međusobno povezanih živih bića čiji ste i vi dio.

Činjenica je da je **vaš** posao zaštititi je i čuvati je sigurnom...

Biološka raznolikost u gradovima

Gradovi su iznimno biološki raznoliki. Život je svuda oko vas, od vrha najviše zgrade do dna obližnjeg jezera.

Postoje biljke i životinje u zelenim područjima uz ceste i obale rijeka, na parcelama i neiskorištenim industrijskim područjima („brownfield”), u vrtovima, parkovima i na grobljima, u zidovima i na krovovima. Neke su vrste tako dobro prilagođene da uspijevaju u urbanom okruženju.

Moramo pronaći prostora za prirodu, čak i u izgrađenim područjima. Više od polovice europskih glavnih gradova dom su mreže Natura 2000, mreže zaštićenih prirodnih područja na razini EU-a.

Tako i treba biti jer nam je priroda potrebna. Poboljšava kvalitetu naših života, pročišćava naš zrak, štiti naše domove od poplava te nam daje hranu i vodu. Godi i našem psihičkom zdravlju.

Način na koji putujete, čistite svoj dom, čak i vaš izbor ljubimca – svi ti izbori utječu na našu mrežu života. Odvojite vrijeme kako biste naučili nešto o živim bićima oko sebe i brinuli se o njima – kako biste očuvali brojne koristi koje vam pružaju.

Što ja mogu učiniti?

U ovoj knjižici navedena su 52 prijedloga o tome kako tijekom cijele godine možete podržavati urbanu biološku raznolikost. Ona sadrži:

- ▶ praktične stvari koje možete činiti svakoga dana,
- ▶ aktivnosti koje u svojoj zajednici možete pokrenuti ili im se priključiti,
- ▶ kako promatranjem i snimanjem divljih životinja i biljaka možete pomoći u istraživanju, te
- ▶ primjenu održivih tehnika u vašem vrtu.

Više informacija o biološkoj raznolikosti potražite na sljedećoj poveznici:

http://ec.europa.eu/environment/nature/index_en.htm

Hranite ptice tijekom zime

Zimi, kada na zemlji nema puno ličinki insekata, sjemenki i plodova, pticama je teško pronaći svoju uobičajenu hranu.

Možete im pomoći tako da kod kuće napravite poslastice od biljne masti i suncokretovih sjemenki. Objesite poslastice za ptice na mjesto zaštićeno od kiše i izvan dosega predatora. Redovito čistite prostore s hranom i uklonite hranu koja je pala na zemlju kako biste zaštitili ptice od bolesti.

Sudjelovanje u zimskom pregledu vrtnih ptica, prepoznavanje i brojanje posjetitelja, još je jedan odličan način na koji možete pomoći svojim pernatim prijateljima.

Pažljivo čistite snijeg

Sol za cestu nije samo loša za vaše zimske čizme – ona šteti zemlji i napada korijenje drveća i živica uz ceste. Kada dođe u dodir s otopljenom vodom, uzrokuje velike probleme za vodene ekološke sustave.

Čišćenje snijega s pločnika s pomoću četke ili lopatice puno je bolje za biološku raznolikost. Umjesto soli, upotrijebite pijesak ili zdrobljeno kamenje kako biste pločnik učinili manje skliskim.

Pozdravite se s otpacima od hrane

Poljoprivredom je obuhvaćena gotovo polovica zemljišta Europe i naš prehrambeni sustav utječe na prirodu. Farme upotrebljavaju više od trećine vode Europe, milijune tona gnojiva i ogromne količine energije. Hrana košta i ne bi se smjela nalaziti u koševima za smeće.

Zato nemojte kupovati više od onoga što vam je potrebno. Čuvajte kvarljivu hranu u frižideru, pazite na datume isteka valjanosti kako biste osigurali da se ništa ne baci te potičite svoju obitelj da kupuje samo onoliko koliko namjerava pojesti. Na taj način kasnije možete poslužiti netaknutu hranu – ili je upotrijebiti kako biste napravili novo jelo.

Upotrebljavajte ekološku kozmetiku i higijenske proizvode

Budite drugačiji! Bez obzira na to koje kozmetičke proizvode upotrebljavate, uvijek postoji ekološka alternativa. Uporabom ekološki prihvatljivih gelova za tuširanje, krema za kožu, dezodoransa, šminke i lakova za nokte, možete pridonijeti tome da konzervanse, sintetičke parfeme i deterdžente držite dalje od svojeg tijela i prirode.

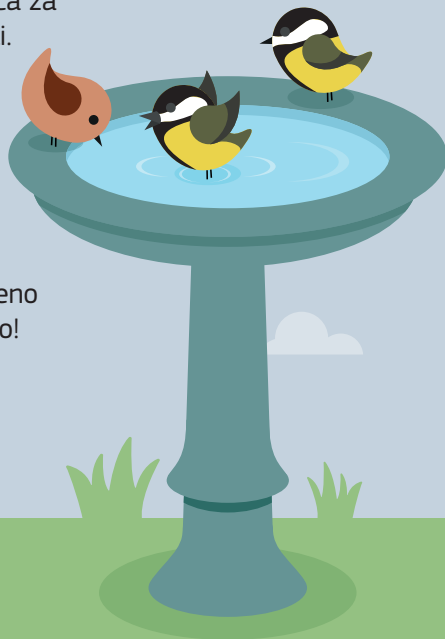
Prestanite hraniti ptice u proljeće

Mnogim je pticama zimi potrebno više sjemenja, ali u proljeće se njihova prehrana mijenja. Ptice igraju važnu ulogu u kontroliranju insekata i ptiči se mogu ugušiti tvrdom hranom kao što su kikiriki i velike sjemenke. Stoga proljetna hranilica za ptice može donijeti više štete nego koristi.

Najbolje je prestati hraniti ptice nakon 1. travnja i postepeno smanjivati hranu od početka ožujka.

No, i dalje im je potrebna voda.

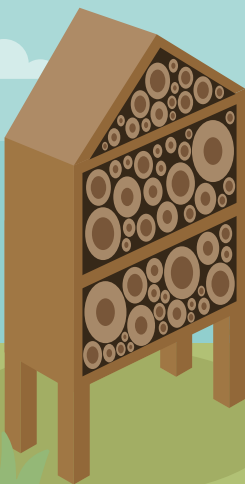
Najbolja je široka, plitka posuda s kosim rubovima iz koje mogu piti vodu ili kupati se u njoj. Ali, stavite je na povišeno mjesto... mačka nikad nije dovoljno daleko!

Izgradite gnjezdilište za pčele i leptire

Bez divljih oprašivača poput solitarnih pčela i leptira, većina cvjetajućih biljaka ne bi pustila svoje sjemenke ili imala plodove.

Gradnja zimskog skloništa i ljetnog mjesta za gniježđenje za te malene pomagače izvrsna je ideja. Nemojte ometati njihova skrovišta, ili još bolje, izgradite vlastiti hotel tako da izbušite rupe koje su široke oko 5 do 10 mm u, a ne kroz, malene snopove bambusa. Idealna lokacija je na visini, okrenuta prema jugu i zaštićena od vjetrova i kiše.

Pazite na svoje voćke

Voćke vam donose sve radosti vrtlarenja, a njihovi plodovi odličnog su okusa! Pružaju zaštitu i hranu malenim životinjama, ali treba ih brižno obrađivati.

Poboljšate tlo oko korijenja s kompostom te ga zalijevajte kišnicom – ne prečesto, ali temeljito, kako biste potaknuli korijenje da raste duboko. Ako štetni organizmi ili bolesti napadnu vaše drveće, upotrijebite prirodna sredstva kako biste ih zaštitili. Očistite mrtve listove i uklonite drvo koje je mrtvo ili bolesno, njegujući rane ako je potrebno. Obrezujte nakon posljednjeg mraza, ali prije ožujka kako ne biste smetali pticama koje se gnijezde.

Učinite svoje prozore sigurnima za ptice

Prozori, staklenici, verande i stakleni vjetrobrani prozirni su i mogu odražavati okolnu vegetaciju. Ptice ih ponekad ne vide te se zalijeću u staklo s ozbiljnim ili smrtnim posljedicama.

Taj problem možete spriječiti stavljanjem vertikalnih linija, naljepnica, šarenih ili pjeskarenih uzoraka na površinu prozora. Rolete i zavjese od perlica mogu pomoći zato što prozore čine još vidljivijima.

Uzgajajte vlastito povrće

Špinat, salata, rukola... samo je neko od povrća koje je jednostavno uzgojiti u vrtu ili na balkonu. Domaća hrana dobra je za vas i uvijek je boljeg okusa. Sad je najbolje vrijeme da naučite kako uzgojiti povrće iz sjemena te kako ga zaštititi od parazita s pomoću prirodnih sredstava. Zapamtite i podijelite svoje uzbuđenje uzgoja vlastite hrane s obitelji i prijateljima... možete započeti trend!

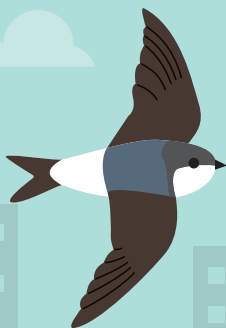

Umjetna gnijezda za ptice i šišmiše

Ptice poput gradskih lastavica imaju problema sa svojim gnijezdima u gradovima. Nema dovoljno dobrih lokacija i blato se teško pronalazi te se slabo drži za uglove napravljene od sintetičkih materijala.

Gradskim lastavicama i ostalim vrstama ptica i šišmiša možete pomoći stavljanjem umjetnih gnijezda na odgovarajuće lokacije. Njih mogu odmah nastaniti i veća su od prirodnih gnijezda. Zimi ih uklonite kako biste ih očistili ili obnovili svoju fasadu.

Organiziranje čišćenja u susjedstvu

Jeste li ponosni na svoje susjedstvo ili ima smeća na cesti i uz rijeke? Ako se grmlje pretvorilo u odlagališta, zašto se ne biste dogovorili s prijateljima i susjedima te očistili svoju okolinu?

Razvit ćete osjećaj zajedništva, ali i pomoći lokalnom ekološkom sustavu. Sprječit ćete ozljeđivanje životinje, njihovo zaglavljivanje u bocama od pića te gušenje u plastici koju zamijene za hranu.

I kada završite... nemojte zaboraviti reciklirati smeće.

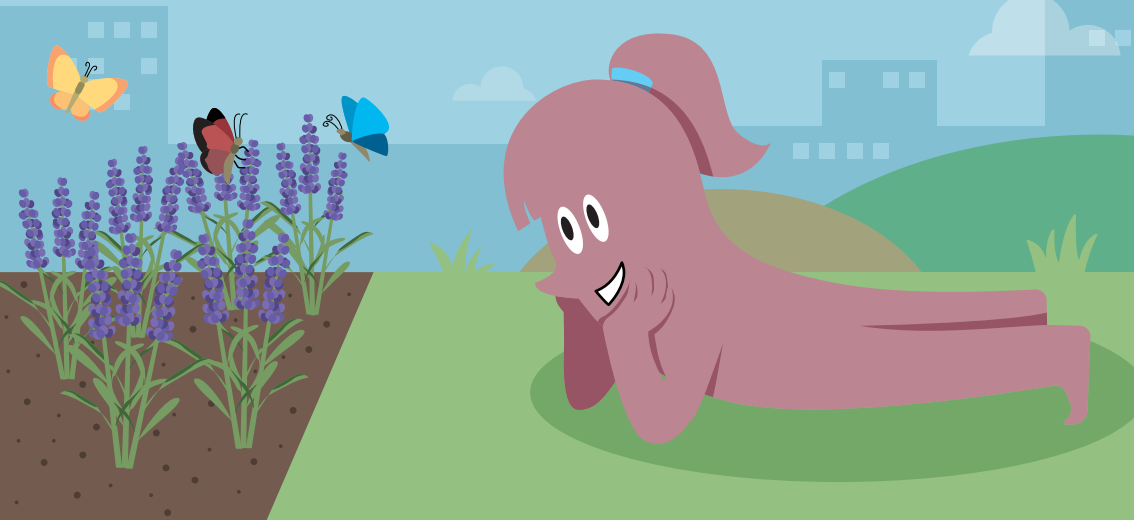

Kako dočekati leptire i moljce

Vremena su teška za leptire i moljce – njihova staništa nestaju, većina biljaka domaćina nestaje, a pesticidi se nakupljaju u njihovom okolišu.

Možete im pomoći uzgajanjem onoga što im je potrebno, poput koprive, božikovine i bršljana, cvijeća, povrća i aromatičnog bilja. Prirodna živica idealna je, kao i staro šuplje drvo. Najvažnije, izbjegavajte kemijske pesticide i gnojiva.

A ako imate balkon ili posude za cvijeće, možete steći nove prijatelje uzgojem lavande, kadulje i majčine dušice koje proizvode nektar.

Sakupljajte kišnicu

Kišnica je idealna za zalijevanje cvijeća i punjenje jezera – nije klorirana pa ne šteti mikroorganizmima u tlu i osjetljivim biljkama.

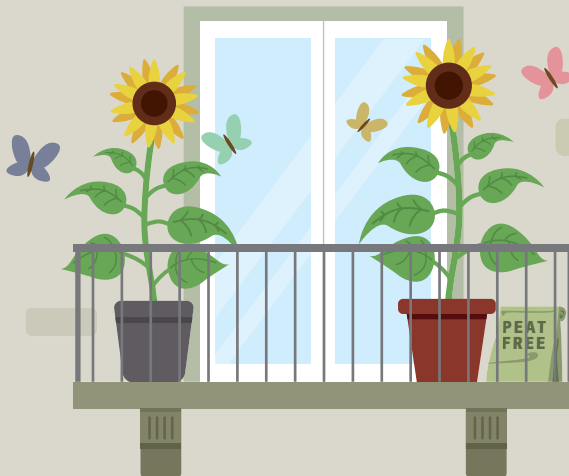
Ako imate vrt ili balkon, možete skupljati kišnicu u podzemnoj cisterni, bačvi ispod žlijeba ili čak u dobro postavljenoj kanti. Račun za vodu bi vam isto mogao biti niži.

Kupujte zemlju bez treseta za sadnju lončanica

Lagan i bogat organskim tvarima, treset nastaje kada se mahovine, pamuk, šaš i ostale biljke raspadnu u vlažne, kisele cretove. Ti cretovi igraju ključnu ulogu, zadržavaju vodu i drže ugljen podalje od atmosfere te pružaju dom ugroženim vrstama poput velikih okaša, sjevernih vodendjevojčica i brojnim biljkama.

Ali, cretovi od treseta rijetki su te je potrebno gotovo čitavo stoljeće za proizvodnju samo 5 do 10 cm treseta. Zaštitite ta ranjiva staništa kupivinom zemlje bez treseta.

Cijenite prirodu u gradovima

Iznenadjujuće, kada je ruralno područje pokriveno monokulturom, vjerojatno je da ćete u gradu pronaći biološku raznolikost.

Pogledajte поближе svoju urbanu okolinu i divite se biljkama i životinjama u javnim parkovima, jezerima, uz ceste i živice. Uživajte u pogledu na zelene krovove i terase, vrtove i balkone pokrивene cvijećem.

Priroda je vaša prirodna okolina. Iskoristite je kad god možete!

Upišite svoje dijete na tečaj o prirodi

Djeca je potreban kontakt s prirodom kako bi mogla bit zdrava, razviti odgovoran stav prema okolišu i cijeniti naše prirodno naslijeđe. Boravak u prirodi jača tu vezu i djeci omogućuje da istražuju, igraju se, vježbaju i uče.

Zašto sljedeće školske praznike svoje dijete ne biste upisali na tečaj o prirodi ili ga poslali u zelenu školu ili kamp s prijateljima. U međuvremenu, sigurno postoji neki izvannastavni školski klub o prirodi kojemu se može pridružiti?

Štitite prirodu od invazivnih stranih biljaka

Egzotične biljke dio su mnogih vrtova i jezera. Ali kada pobjegnu u okoliš, neke od tih egzotičnih biljaka mogu uznemiriti ekološki sustav i ugušiti autohtonu floru.

Ako imate ukrasno bilje, budite sigurni da se ono ne može širiti izvan vašeg vrta. Provjerite nove biljke kako biste osigurali da nisu navedene kao invazivne strane vrste. Ako nađete takve vrste u svom vrtu, izvadite ih prije nego što puste sjemenje, uklonite ih s ostalim otpadom iz domaćinstva... i zamijenite ih autohtonim vrstama.

Sigurno utočište za biološku raznolikost

Domovi i vrt trebali bi biti sigurna utočišta za biološku raznolikost. Izbjegavanjem uporabe pesticida štite prirodu, svoje zdravlje i zdravlje svoje obitelji. Dostupno vam je mnogo prirodnih alternativa s pomoću kojih se možete riješiti vrtnih štetnih organizama i korova.

Saznajte više o njima, testirajte ih i o tome obavijestite susjede i prijatelje. Priroda će vam biti zahvalna!

Kontrolirajte lisne uši prirodnim sredstvima

Lisne uši brzo se šire, ugrožavaju novi rast i prenose bolesti. Srećom, postoji jednostavan način za njihovu kontrolu – uklonite najugroženije dijelove te ih poprskajte otopinom blagog sapuna ili napravite svoju miješanjem koprive, češnjaka ili luka.

Potočarke će privući lisne uši iz vaših ruža i pružiti sklonište predatorima kao što su osolike muhe, bubamare i uholaže. Ljepljive vrpce na dnu ugroženog korijenja zaustavit će mrave od „uzgajanja” lisnih ušiju zbog medljike.

Prihvaćanje divljih životinja u vlastitu vrtu

Gradski vrt može biti dom svim vrstama divljih životinja. Cvjetanje biljaka osigurat će nektar insektima, a sjemenke i voće privući će divlje ptice i ostale životinje. Netaknut sjenoviti ugao idealno je stanište za gniježđenje pčela i ježeva. Možete napraviti i hotel za insekte ili jezero za žabe.

Vaši novi gosti pomoći će vam u kontroli štetnih organizama i zagađenja. Možete uživati u pjevu ptica, diviti se akrobacijama vjeverica i odlutati mislima slušajući zujanje bumbara na suncu.

Napravite malo jezero

Malo jezero vama pruža djelić prirode na balkonu, a pticama predstavlja vodu za piće ili kupanje.

Spremnik napunite vodom i pjeskovitom zemljom, dodajte autohtone vodene biljke i kamenje na kojemu ptice mogu stajati te ugradite malenu fontanu kako biste osigurali da voda ostane svježom i da u njoj nema komaraca. Držite ga u sjenovitom kutu balkona i pazite na njega, uklanjajući mrtvo lišće te dodajući vodu po potrebi.

Poštujte prirodu kada idete u šetnju

Ništa ne može nadmašiti šetnju u prirodi. To je prilika za uživanje u novim zvukovima i mirisima, a osvježavajući svjež zrak dobar je za vas. No, potrebno je poštivati prirodu.

Budite što tiši i držite se označenih putova. Promatrajte životinje iz daljine i držite svog psa na povodcu. Nemojte zaboraviti brati i prikupljati samo ono što je dopušteno i svoje smeće ponesite sa sobom.

Na taj način održavate zelena područja sigurnima za divlje životinje i biljke, a na zadovoljstvo svih.

Uzgojite prirodnu živicu

Živice bogate biološkom raznolikošću pticama, insektima i ostalim malim životinjama pružaju sklonište i hranu. Šišmiši ih upotrebljavaju kao pomoć pri navigaciji.

Ako imate živicu, posadite niz autohtonih cvjetajućih grmova koji daju plodove i cvijeće tijekom cijele sezone rasta. Izbjegavajte obrezivanje onda kada se ptice gnijezde, od proljeća do sredine ljeta, i pretvorite svoju živicu u hodnik za divlje životinje povezujući je s postojećim drvećem i grmovima, riječnim koritima i susjednim živicama.

Kupujte namještaj napravljen od certificiranog drva

Diljem svijeta na šume štetno utječe nezakonita sječa. Kako biste bili sigurni da je ne podržavate, nemojte kupovati namještaj osim onog koje je certificiralo Vijeće za nadzor šuma (FSC) ili Program za potporu certifikaciji šuma (PEFC). Ako se držite europskih drvnih proizvoda, pomoći ćete u zaštiti ranjivih tropskih šuma.

Saznajte više o održivoj uporabi drva na www.fsc.org na www.pefc.org.

Zaštitite divlje životinje od svoje mačke

Ako imate domaću mačku, ona je vjerojatno strašan lovac. Čak i najnevinije mačke mogu predstavljati veliku prijetnju malenim sisavcima, pticama, reptilima i vodozemcima.

Zaštite svoj vrt od mačke stavljanjem kutija za gniježđenje i hranilica za ptice izvan dosega te stavljanjem zaštite od penjanja oko drveća. Pokušajte držati mačke unutra tijekom noći te ih pratiti ako su vani tijekom dana, od svibnja do kolovoza, kada se ptice gnijezde.

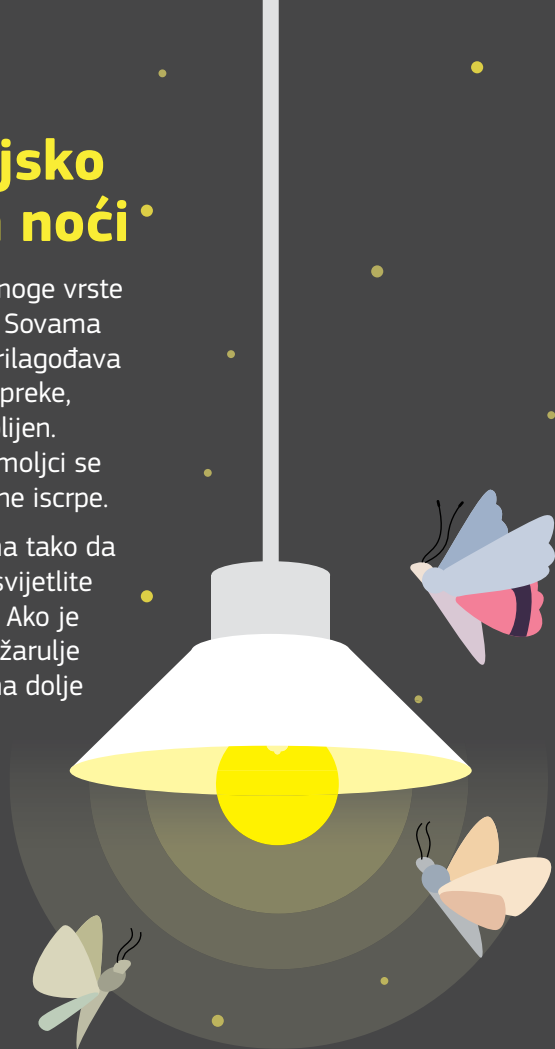
Ako se vaša mačka slobodno kreće, budite sigurni da je sterilizirana, da ju je lako prepoznati te da nosi zvonce.

Ograničite vanjsko svjetlo tijekom noći

Vanjsko svjetlo može uzbuniti mnoge vrste u ruralnim i urbanim područjima. Sovama i ostalim životinjama čiji se vid prilagođava noćnom svjetlu teže je vidjeti prepreke, izbjegavati predatore te locirati plijen. Ptice selice dezorijentirane su, a moljci se sudaraju sa svjetlom sve dok se ne iscrpe.

Možete izbjeći većinu tih problema tako da dobro razmislite prije nego što osvijetlite svoj vrt, terasu ili prag po mraku. Ako je svjetlo potrebno, upotrebljavajte žarulje koje ne blješte, usmjerite ih prema dolje te ih ugastite kada uđete unutra.

Štedite vodu u vrtu

Štednja vode zaštitit će vaše vrtno bilje i okolinu te pomoći smanjiti vaš račun za vodu.

Domaće trajnice poput sporiša, kadulje i majčine dušice mogu rasti u suhim uvjetima, a postoje i vrste povrća koje su otporne na sušu poput češnjaka, repe i krumpira. Nemojte zaboraviti zaliti bilje blizu korijenja kasno u noć ili u rano jutro, ili još bolje, ugraditi sustav kapanja. Plijevljenje i malčiranje gredica smanjit će gubitak vode.

A ako dođe do suše... nemojte kositi travnjak.

Provodite više vremena u prirodi

Priroda nije samo dobra za vaše fizičko zdravlje – ona popravlja i vaše raspoloženje! Kontakt s prirodom poboljšava koncentraciju djece i pomaže im u mentalnom razvoju.

Poboljšajte svoje zdravlje i dobiti provodeći nekoliko sati uživajući u prirodi. Posjetite lokacije mreže Natura 2000, parkove i zelene površine ili svratite na putu do ili iz ureda.

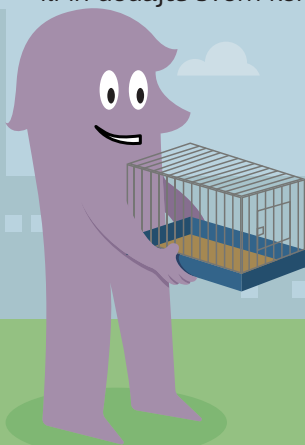
Na kraju, što biste više željeli... ručak za radnim stolom ili obnavljajućih pola sata na lokalnom zelenom području?

Odaberite i ponovno upotrijebite pijesak za ljubimce

Određeni pijesak za ljubimce na bazi gline izvlači se iz zemlje što može ugroziti okoliš. Pijesak za ljubimce i podloge odbačene u smeće mogu dodatno povećati probleme otpada.

Ako upotrebljavate pijesak za ljubimce, potražite alternativu za glinu kao što je pijesak na bazi drvenog iverja, papira ili zrnja. Kada čistite kavez svojeg zamorca, iskoristite drveno iverje i ostale materijale u svome vrtu, stavite ga oko biljaka kako biste zagnojili ili malčirali tlo ili ih dodajte svom kompostu.

Recite ne plastici za jednokratnu uporabu

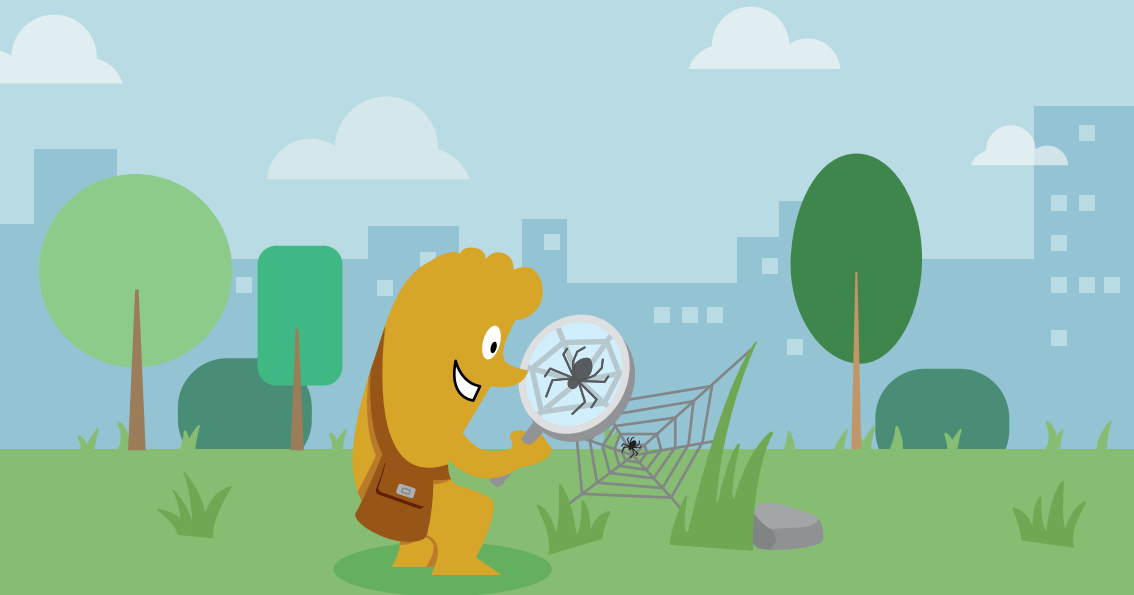
Europa proizvodi, upotrebljava i odlaže velike količine plastike za jednokratnu uporabu poput čaša, boca, torbi, kapsula za kavu, slamčica i pakiranja. Time se stvara otpad i šteti morskim divljim životinjama i biljkama zato što velike količine plastike za jednokratnu uporabu završe kao oceanski otpad.

Vrijeme je da počnete djelovati. Recite zbogom plastici za jednokratnu uporabu tako da donesete vlastitu šalicu u kantu, uzmete platnenu torbu u dućan te na posao ili u školu nosite bocu za vodu za višekratnu uporabu. No, nemojte stati na tome – učinite sve što možete da prestanete upotrebljavati plastiku za jednokratnu uporabu.

Učite iz divljine

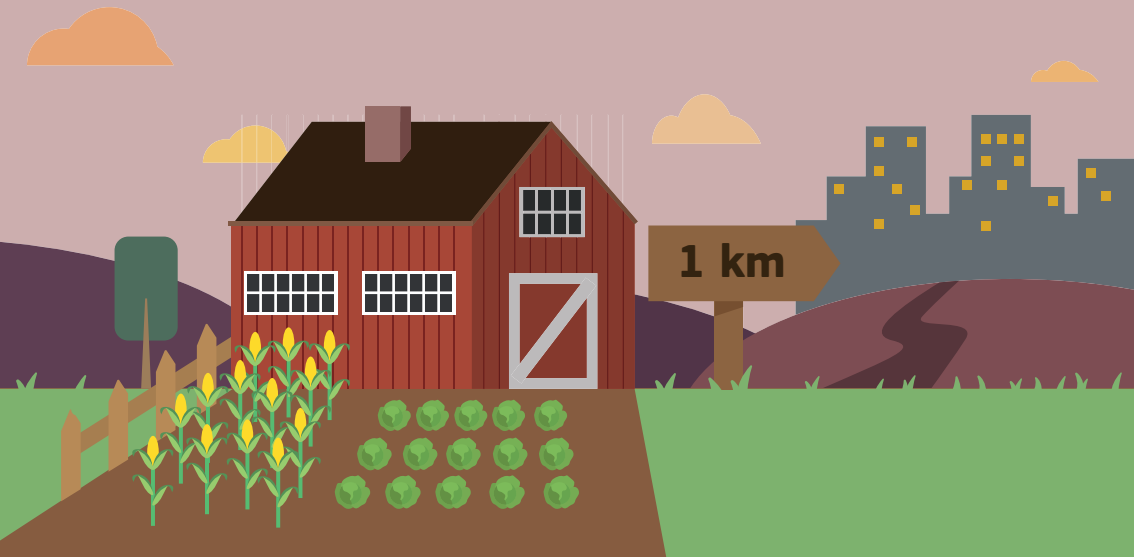
Znanstvenicima, inženjerima i umjetnicima priroda je izvor ideja i inspiracije, a svi mi možemo iskoristiti taj izvor. Možete saznati nevjerovatne stvari o svili paukove mreže, o tome kako neki mravi uzgajaju vlastitu hranu te kako pčele međusobno komuniciraju. Nemojte se bojati paukova i insekata – promatrajte ih te naučite više o tome kako priroda funkcionira.

Postanite lokavor

Kada jedete lokalno proizvedenu hranu, smanjujete emisije CO₂ koje uzrokuje prijevoz. To je dobro i za biološku raznolikost s obzirom na to da mnogim životinjama i biljkama prijete izumiranje zbog klimatskih promjena.

Gdje god živite, pokušajte pronaći sezonsko voće i povrće te potražiti zaboravljene lokalne sorte. Ako možete, kupujte hranu od lokalnih proizvođača te posjetite farme na lokacijama mreže Natura 2000 kako biste vidjeli što čine kako bi podržali prirodu i biološku raznolikost.

Stavite zeleni krov na svoju kuću

Zeleni krov na vašoj kući u gradu može privući insekte i ptice. Mahovine, sukulenti i trave zahtijevaju malo održavanja te uz pomoć stručnih savjeta možete odabrati biljke koje najbolje odgovaraju vašoj situaciji, težini koju vaš krov može podnijeti te vremenu koje želite potrošiti na njih.

Zeleni krov zadržava kišnicu, poboljšava kvalitetu zraka, štiti vaš dom od prevelike topline i hladnoće te čak pruža izolaciju od buke. Raširite tu vijest!

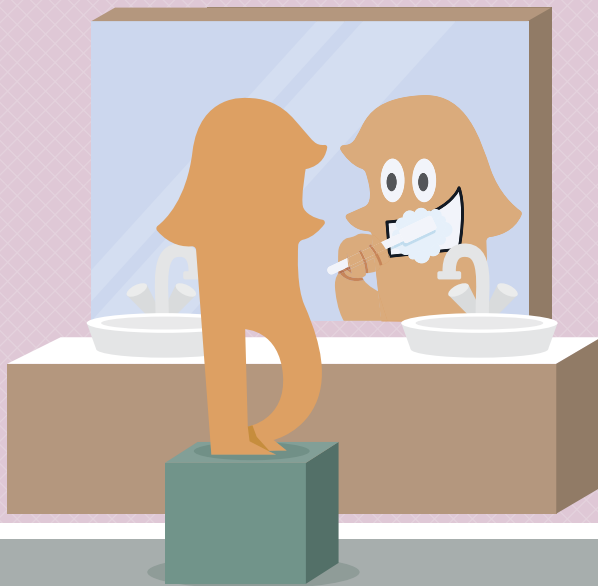

Štedite vodu

Svježa voda vrijedan je i ograničeni izvor koji nam je svakodnevno potreban. Optimizirajte uporabu vode tuširajući se kratko, skupljajući kišnicu za svoje biljke i upotrebljavajući cikluse pranja koji štede vodu.

Nemojte ostaviti vodu da teče osim ako morate i čim prije popravite pipe i vodokotliče koji cure.

Na taj način ostavljate više vode prirodi i životinjama te štedite novac.

Kompostirajte

Kuhinjski i vrtni otpad sadrži vrijedne hranjive tvari koje bi se trebale reciklirati natrag u prirodu.

Jednostavno je staviti posudu za kompost u vrt ili na balkon, čime se stvara izvrstan izvor besplatnog, kvalitetnog i prirodnog gnojiva. Zaštitite ga od vjetrova i sunca te uklonite korove, pazite da ne kompostirate bolesne biljke ili nešto što nije biološki razgradivo ili ono što je tretirano kemikalijama.

Ako nemate mjesta za posudu za kompost, možda u blizini postoji projekt kompostiranja na razini zajednice.

Smanjite beton!

Zdravo tlo ključno je za našu hranu i našu budućnost. Popločivanje, asfalt i beton mogu uništiti tlo i život koji sadrži te također onemogućiti prodor vode do zemlje.

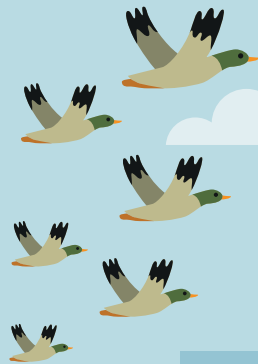
Ako imate gradski vrt, razmislite dobro prije no što ga popločate te umjesto toga upotrijebite zelenilo, šljunak ili šuplje ploče. Na taj način kiša može doprijeti do zemlje, pomoći biljkama da rastu te vas zaštititi od ljetnih vrućina. Neka lokalna tijela nude i subvencije kako bi vam pomogla u tome.

Podržite udruge za zaštitu prirode

Mnoge udruge rade kako bi zaštitile prirodu i biološku raznolikost, broje ptice i insekte, uspostavljaju i upravljaju zaštićenim lokacijama te provode obnovu. Često organiziraju događaje kako bi pomogli ljudima da ponovno stupe u kontakt s prirodom.

Njima je potrebna vaša podrška. Zašto ne biste postali članom ili donirali? Još bolje, volontirajte u aktivnostima očuvanja ili aktivnostima nadzora ili pak sudjelujte u znanstvenom projektu za građane. Možda imate posebne vještine koje su im potrebne!

Zaštitite gliste

Gliste čine tlo plodnim i bez njih ne možemo živjeti. Recikliraju malč i lišće te tlo čine zdravim kako bi voće i povrće moglo rasti. Njihovi tuneli prozračuju zemlju čime omogućuju korijenju da se razvija i vodi da kapa kako bi je biljke mogle apsorbirati.

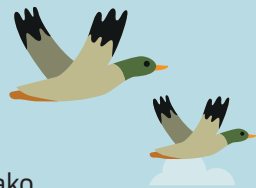
Možete zaštititi te zaštitnike vrta smanjivanjem uporabe kemijskih gnojiva i pesticida. Pokušajte ne voziti po tlu, posebice kada je vani mokro, a ako postane prekompaktno, razradite ga blizu površine kako ne biste uznemirili gliste koje se nalaze dublje ispod zemlje.

Briga za močvare

Močvare pune biološke raznolikosti pružaju vodu, hranu i sklonište brojnim vrstama. Ptice se tu gnijezde, a ribe se mrijeste među trskom. I njih trebamo zato što nas štite od poplava i suša, apsorbiraju naplavljenu vodu i polako je ispuštaju te obnavljaju zalihe podzemnih voda.

Možete zaštititi ta staništa sudjelujući u upravljanju močvarama i projektima obnove. Saznajte više o događajima na svom području iz programa EU-a za mrežu Natura 2000, od lokalnih tijela i udruga za zaštitu prirode.

Ljubimci i divljina se ne miješaju

Egzotični ljubimci mogu biti fascinantni, ali ne pripadaju životu u zatočeništvu. Puštanje u divljinu nije rješenje s obzirom na to da mogu postati nametljivi i nadjačati divlje životinje. Mogu i širiti bolesti ili pogoršati ekološke sustave.

Pažljivo razmislite prije kupovine. Budite sigurni da se možete brinuti o ljubimcu do kraja njegova života te kada to više nije moguće, kontaktirajte veterinara ili organizaciju za dobrobit životinja za savjet – netko će imati rješenje.

Uklonite loše mirise na prirodan način

Zar su vam stvarno potrebni industrijski osvježivači zraka – aerosoli, mirisne svijeće i slično?

Šalica octa s malo limunove korice ili majčina dušica ili ružmarin u kipućoj vodi često su dovoljni kako biste se riješili većine neugodnih mirisa. Soda bikarbona apsorbira mirise u frižideru ili iz pijeska za mačke, dok vrećice s lavandom i sapuni s prirodnim eteričnim uljima mogu osvježiti vaše ormariće i ladice.

Siguran prolaz za životinje

Urbani vrt može biti urbana oaza u betonskoj džungli, privlačeci iznenađujuću raznolikost životinjskih vrsta. Ako imate takav vrt, potaknite svoje susjede da ostave malene rupe u ogradi ili u zidu kako bi ježevima, rovkama, žabama, krastačama i ostalim urbanim bićima dopustili prolaz.

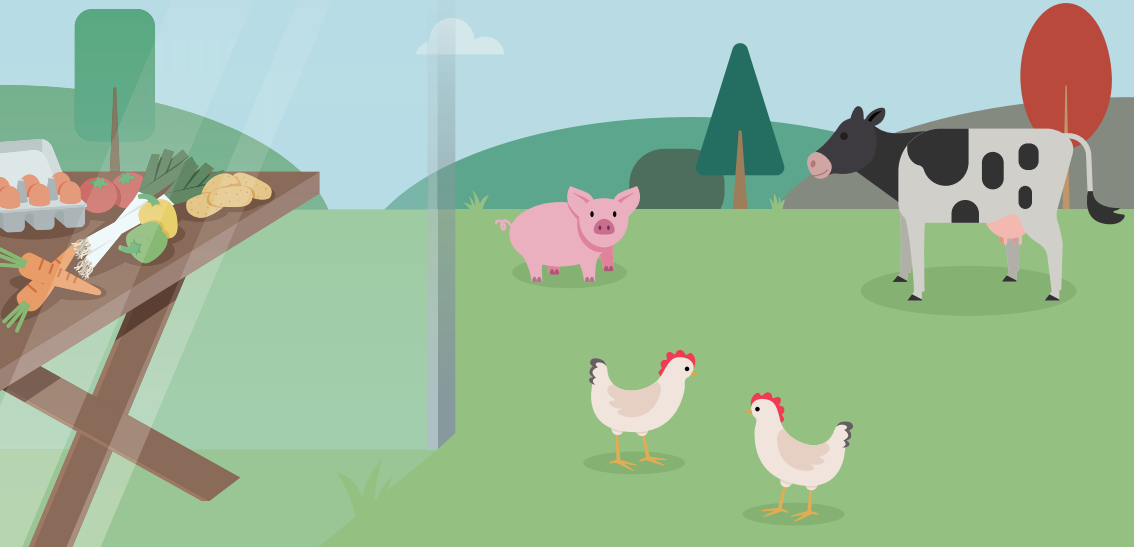
I vi možete pomoći džunglu učiniti zelenijom. Zašto ne biste lobirali lokalna tijela da posade redove autohtonog drveća na gradskim ulicama kako bi vjeverice mogle skakati među njima bez da ih pogaze na cesti.

Jedite manje mesa

Fino je, ali mesna industrija nesumnjivo šteti okolišu kada se prirodna područja pretvaraju u polja i voda upotrebljava za hranu za životinje. To može dovesti do zagađenja, prekomjerne ispaše i emisija metana koje uzrokuju globalno zatopljenje.

Jedenje crvenog mesa manje od dva puta tjedno bolje je za vaše zdravlje i vaš budžet, a bolje je i za okoliš. Pokušajte davati prednost kvaliteti, a ne kvantiteti te otkrivati nova fina vegetarijanska jela za svoju obitelj i prijatelje. Kuhanje u društvu odličan je način provođenja vremena s prijateljima!

Birajte organsku hranu

Organska poljoprivreda poštuje okoliš i ljudsko zdravlje. Poljoprivrednici, zemlja i voda izloženi su manjoj količini kemikalija, a pomagači za usjeve poput glista, oprašivača, sisavaca, ptica i vodozemaca koji se hrane štetnim organizmima zaštićeni su.

Odabirom organske hrane pomažete očuvanju okoliša, divljih životinja i biljaka te genetički raznolikih zaboravljenih vrsta. I zdravo je! Kada odaberete visokokvalitetno meso, mlijeko i jaja životinja koje se uzgajaju u dobrim uvjetima, smanjujete rizik od izlaganja umjetnim kemikalijama u hrani.

Mudro upotrebljavajte kemijske proizvode

Neki proizvodi koje upotrebljavamo u kući, poput kemikalija za čišćenje, sadrže supstance koje je najbolje držati dalje od prirode. Jednom kada dođu u okoliš, njihovo uklanjanje može biti teško i skupo.

Zaštite sebe i prirodu uporabom održivih proizvoda, kao što su oni s EKOLOŠKOM OZNAKOM EU-a, ili prirodne alternative kao što su limun, ocat i soda bikarbona. Budite sigurni da neupotrebjene kemikalije odnesete na za to određena mjesta prikupljanja za sigurno odlaganje te ih nikada nemojte prazniti u umivaonik, toaletnu školjku ili odvođe.

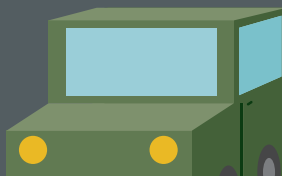
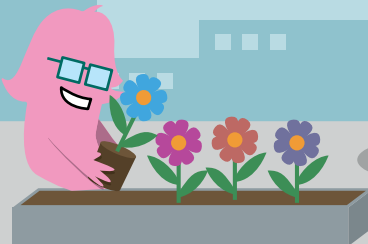

Promičite biološku raznolikost na poslu

Zašto ne biste proveli kvalitetno vrijeme sa svojim kolegama sudjelovanjem u aktivnosti koja je povezana s prirodom?

Ako vam se približava aktivnost jačanja tima, zašto ne biste otkrili životinje i biljke koje možete pronaći oko svog ureda? Ili, zašto ne biste otišli u vođenu šetnju prirodom, posjetili lokaciju mreže Natura 2000 ili sudjelovali u projektu očuvanja?

Možda biste mogli predložiti živicu i cvijeće za divlje pčele i leptire na svom parkiralištu, zelenjenje fasade ili krova svog ureda ili postavljanje gnijezda i skloništa za insekte, ptice i ostale životinje.

Pridružite se organskom općinskom vrtu

Organski općinski vrtovi dijeljeni su prostori u kojima se susjedi mogu sastajati. Oni pomažu djeci i odraslima da nauče kako biljke rastu i otkuda dolazi hrana, približavaju nas prirodi te promiču poštivanje biološke raznolikosti.

Pridružite se općinskom vrtu i saznajte kako uzgojiti voće, povrće i začine s pomoću prirodnih izvora. Možete naučiti više o plodoredu, kompostiranju, obnovi kišnice, prirodnoj kontroli štetnih organizama i načinu na koji napraviti živice od nekoliko vrsta bilja i sklonište za pčele i leptire.

Putujte na posao na održiv način

Mnogi gradovi pate od gustog prometa s nezdravim razinama buke i zagađenjem zraka. Gužve u prometu produžuju putovanje na posao, a emisije CO₂ ubrzavaju klimatske promjene.

Pomozite pretvoriti svoj grad u čišće, zdravije urbano stanište hodanjem, bicikliranjem i uporabom javnog prijevoza za duže udaljenosti. Mobilne aplikacije mogu vam pomoći u planiranju putovanja i informirati vas o redovima vožnje. Kada putujete automobilom, razmotrite dijeljenje troškova s nekim tko putuje na istoj ruti.

Izgradite vrtno jezero

Čak i malo vrtno jezero pticama i sisavcima može biti vitalan izvor vode, rasadnik za vodozemce i insekte, rudnik blata za lastavice koje grade gnijezda i lovište za vretenca i ličinke obrubljenog kozaka. Pomoglo bi i održavati vrt hladnijim tijekom ljeta.

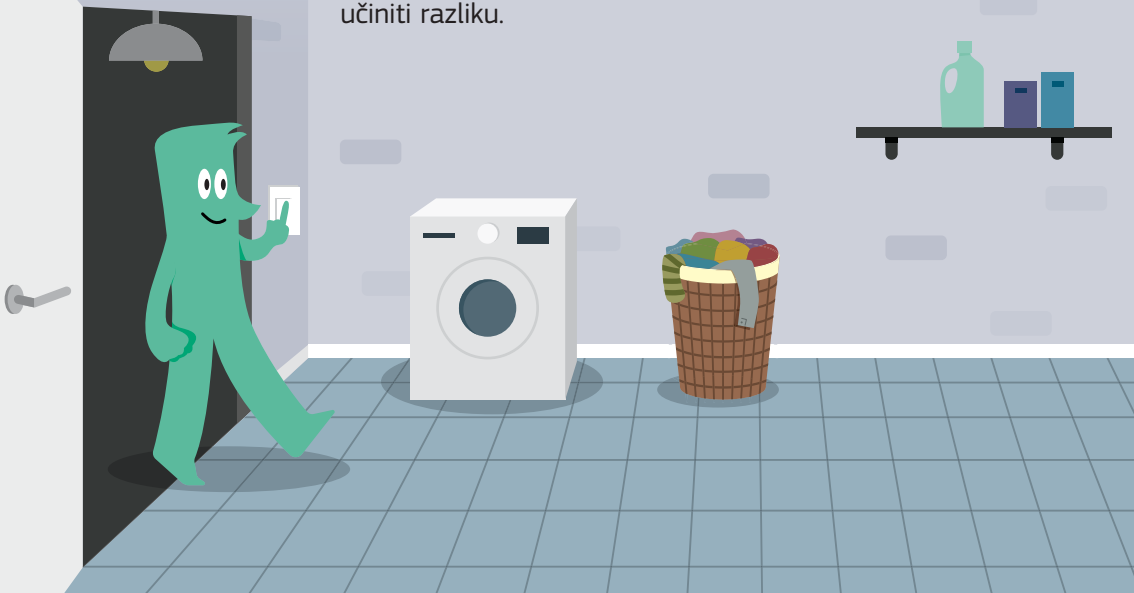
Ako imate prostora, izgradite jezero za divlje životinje s kosim rubovima kako biste životinjama omogućili ulazak i izlazak iz jezera, i ravne plitke grebene koji sadrže brojne autohtone biljke. Tko zna tko bi vam mogao doći u posjet?

Štedite energiju

Uporaba manje energije štiti vrijedne prirodne resurse i smanjuje zagađenja. Isključite svjetlo kada napuštate prostoriju i zamijenite stare žarulje LED žaruljama. Budite sigurni da su televizori, računala i igraće konzole ugašeni i isključeni kada nisu u uporabi.

Nemojte paliti perilicu posuđa dok nije u potpunosti puna te upotrebljavajte kraće cikluse pranja i hladnu vodu kada perete rublje, kada je to moguće. Zimi smanjite termostat. I jedan stupanj može učiniti razliku.

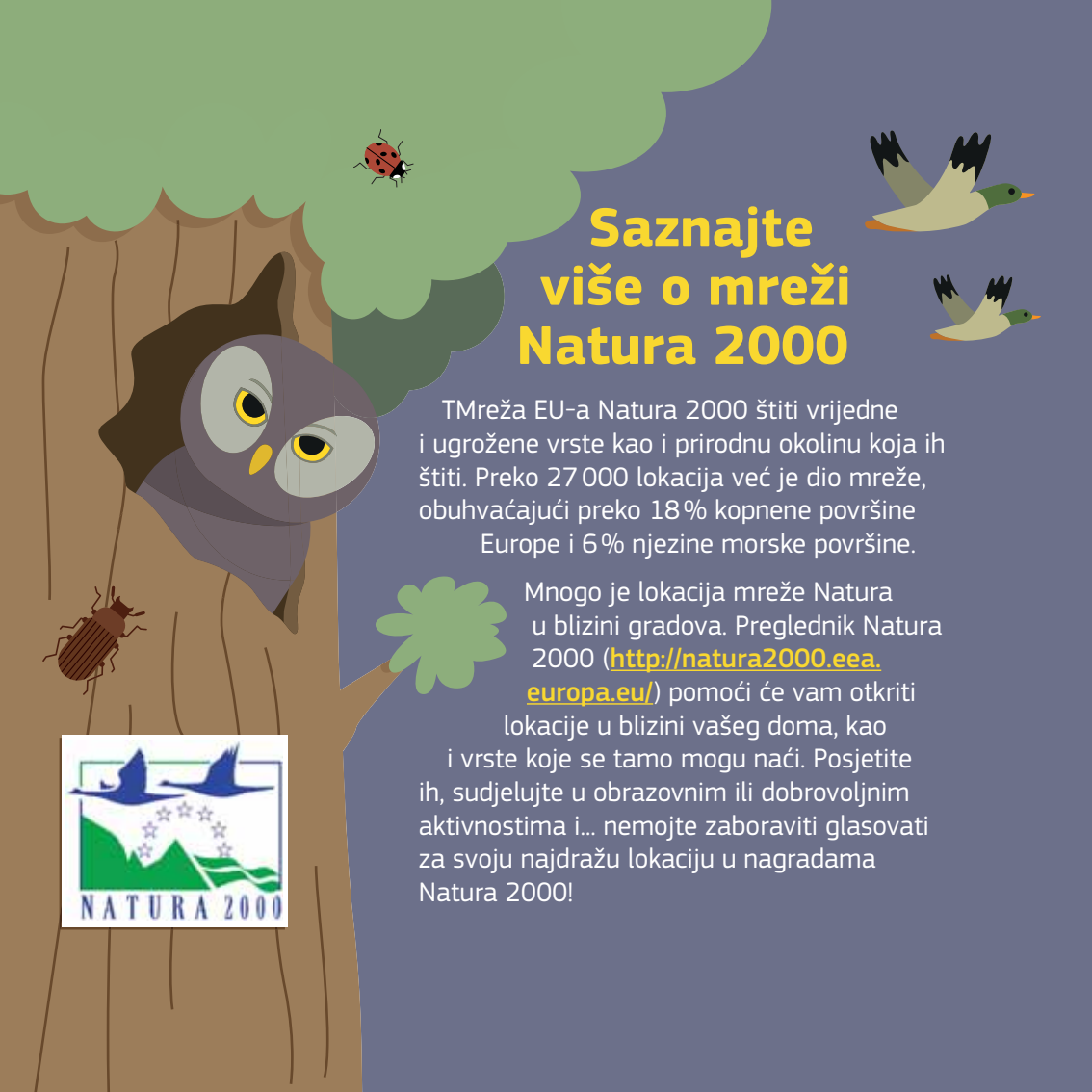

Odvajajte otpad

Kada reciklirate, pomažete u obnovi vrijednih sirovina, smanjujete svoj utjecaj na okoliš te štedite energiju i novac.

Odvajajte i reciklirajte staklo, papir i plastiku te odnesite stare baterije i žarulje u supermarket, a neupotrijebljene lijekove ljekarniku. Organski otpad može se kompostirati ili prikupljati kako bi se proizvodio biološki plin. Nemojte zaboraviti odnijeti stare metale, boje, ulja, električni otpad, plutene čepove, tkanine i ostale materijale u reciklažne centre.

An illustration of a tree trunk on the left. A grey owl with yellow eyes is perched on a branch. A red ladybug is on a green leaf above it. Two ducks are flying in the sky to the right. A brown beetle is on the tree trunk below the owl.

Saznajte više o mreži Natura 2000

TMreža EU-a Natura 2000 štiti vrijedne i ugrožene vrste kao i prirodnu okolinu koja ih štiti. Preko 27 000 lokacija već je dio mreže, obuhvaćajući preko 18% kopnene površine Europe i 6% njezine morske površine.

Mnogo je lokacija mreže Natura u blizini gradova. Preglednik Natura 2000 (<http://natura2000.eea.europa.eu/>) pomoći će vam otkriti lokacije u blizini vašeg doma, kao i vrste koje se se tamo mogu naći. Posjetite ih, sudjelujte u obrazovnim ili dobrovoljnim aktivnostima i... nemojte zaboraviti glasovati za svoju najdražu lokaciju u nagradama Natura 2000!

Kontakt s EU-om

OSOBNOM

U cijeloj Europskoj uniji postoje stotine informacijskih centara Europe Direct. Adresu najbližeg centra možete pronaći na: <http://europa.eu/contact>

TELEFONOM ILI E-POŠTOM

Europe Direct je služba koja odgovara na vaša pitanja o Europskoj uniji. Možete im se obratiti:

- na besplatni telefonski broj: **00 800 6 7 8 9 10 11** (neki operateri naplaćuju te pozive),
- na broj: **+32 22999696** ili
- e-poštom preko: <http://europa.eu/contact>

Traženje informacija o EU-u

NA INTERNETU

Informacije o Europskoj uniji na svim službenim jezicima EU-a dostupne su na internetskim stranicama Europa: <http://europa.eu>

PUBLIKACIJE EU-a

Besplatne publikacije EU-a i publikacije EU-a koje se plaćaju možete preuzeti ili naručiti preko EU Bookshopa: <https://bookshop.europa.eu>. Za više primjeraka besplatnih publikacija obratite se službi Europe Direct ili najbližemu informacijskom centru (vidjeti <http://europa.eu/contact>).

ZAKONODAVSTVO EU-a I POVEZANI DOKUMENTI

Za pristup pravnim informacijama iz EU-a, uključujući cjelokupno zakonodavstvo EU-a od 1951. na svim službenim jezičnim verzijama, posjetite internetske stranice EUR-Lexa:

<http://eur-lex.europa.eu>

OTVORENI PODATCI IZ EU-a

Portal otvorenih podataka EU-a (<http://data.europa.eu/euodp/en/data>) omogućuje pristup podatkovnim zbirkama iz EU-a. Podatci se mogu besplatno preuzimati i ponovno uporabiti u komercijalne i nekomercijalne svrhe.

Ured za publikacije